

המרכז למשפט שיתופי וטיפול
Non-Adversarial and Therapeutic Justice Center

16.12.2020

חוות דעת והערות לתזכיר הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' והוראת שעה [...]) (בתי משפט קהילתיים), התשפ"א-2020

שלום רב,

הננו מתכבדים להעביר להלן את התייחסות המרכז למשפט שיתופי וטיפול לתזכיר הצעת החוק ונושאים הקשורים בו, ובפתח הדברים מברכים על תזכיר חשוב זה.

המרכז למשפט שיתופי וטיפול הוא מרכז אקדמי הפועל בבית הספר למשפטים ע"ש שטריקס, המסלול האקדמי המכללה למינהל. המרכז ייחודי מסוגו בישראל, הוא עוסק בפיתוח מחקר בתחום המשפט השיתופי והטיפול, ומסייע בעיצוב פרקטיקה איכותית ויעילה לנוטלים חלק בהליכים שיתופיים.

תחילה יובאו באופן תמציתי הערותינו לסוגיות נבחרות מהצעת החוק, ובסוף יצוינו הפניות למספר מראי מקום למידע רלבנטי (נספח א').

1. הערות ביחס לסעיף 196ד (א) ו- (ב) – הכשרה מתאימה לשופטים

א. מומלץ לקבוע הכשרה טרם המינוי לתפקיד וכן הכשרה שנתית במהלך מינוי התפקיד.

ב. מומלץ כי תכני ההכשרה יכללו התייחסות לכמה נושאים:

- ידע הקשור בהתמכרויות וכיו"ב;
- ידע שנצבר באקדמיה בנושאים העוסקים בתורת המשפט הטיפול; ;
- מיומנויות הנוגעות לתקשורת בין-אישית הרלבנטית לשפיטה טיפולית; ;
- מיומנויות לניהול ולתקשורת קבוצה שחבריה מגיעים ממקצועות שונים (עבודת ממשקים אפקטיבית).

ג. מומלץ כי הכשרות תיחודנה גם לכלל צוות בתי המשפט, לרבות רכזי בית המשפט והסניגורים המתמנים באופן קבוע.

2. תפקיד עורכי-הדין בבתי המשפט הקהילתיים

שיתוף הפעולה של עורכי הדין במסגרת ההליך השיפוטי בבתי המשפט הקהילתיים הוא גורם משמעותי בהצלחת ההליך. נדרשת כאן התנהלות מקצועית איכותית ויעילה הנוקטת בגישת פתרון-בעיות.

מומלץ כי יתווסף סעיף חקיקה אשר יתייחס להכשרה מתאימה גם לעורכי הדין המופיעים בבית המשפט הקהילתי.

המרכז למשפט שיתופי וטיפול
Non-Adversarial and Therapeutic Justice Center

הכשרה זו תכלול התייחסות לידע ולמיומנויות הנדרשים לייצוג לקוחות בגישה שיתופית-טיפולית, לרבות ידע מהמשפט הטיפולי, דיון בסוגיות אתיות, הצגת נהלים ותהליכים.

יצויין כי קביעת הכשרה לעורכי דין כתנאי מוקדם להשתתפותם בהליך מוכרת מהליכים ליישוב סכסוכים הנוקטים בגישה שיתופית ולמשל בהליך הגירושין בשיתוף פעולה.

3. זמן כהונה

מומלץ לשקול הוספת סעיף שיקבע זמן כהונה מינימלי לשופט הקהילתי. על פי המקובל בבתי משפט פותרי בעיות במקומות אחרים (ראו לדוגמה דו"ח ויסקונסין, המאוזכר בסוף חו"ד זו) נקבע זמן מינימלי של שנתיים אשר מותאם למשך זמן ממוצע של תכנית שיקומית.

4. הגדרת החוק כמוגבל לבתי משפט קהילתיים

מומלץ להגדיר את החוק בהרחבה יותר, כזו המתייחסת – לבתי משפט פותרי בעיות. בתי המשפט הקהילתיים הינם סוג מסוים של בתי משפט פותרי בעיות. ההזדמנות הטמונה בחקיקה ראשונית זו היא להגדיר מראש התייחסות לבתי משפט פותרי בעיות באופן שיאפשר לפתוח בעתיד במערכת המשפט הישראלית בתי משפט פותרי בעיות מסוגים נוספים שיש בהם צורך חברתי ממשי, כגון בתי משפט לעבירות מין (ראו חוות-דעת המרכז לוועדת ברלינר בנושא) ובתי משפט לאלימות במשפחה.

5. אתיקה שיפוטית

מומלץ לשקול לשלב בכללי האתיקה לשופטים, התשס"ז–2007, סעיף שיתייחס לשפיטה בבתי המשפט הקהילתיים/פותרי הבעיות ולמשל לתפקידו של השופט כראש צוות מומחים, כפי שנעשה במשפט האמריקאי.

כללי האתיקה לשופטים אשר נקבעו בארצות שיש בהן המשפט האנגלו-אמריקני, כמו גם בישראל, נבעו והתייחסו לשיטת משפט שבה הליך השפיטה מתנהל בגישה אדוורסרית. ההליך בבתי המשפט הקהילתיים מתנהל בגישה שונה באופן מהותי, היא הגישה השיתופית.

בכללי האתיקה השיפוטית המוצעים מטעם לשכת עורכי הדין האמריקנית נקבע לדוגמה סעיף הקובע:

"...כאשר הוא שופט בבתי משפט פותרי בעיות.. למלא תפקיד אינטראקטיבי יותר ביחסיהם עם הצדדים, גורמי טיפול, קציני מבחן, עובדים סוציאליים ואחרים".

המרכז למשפט
שיתופי וטיפול
המכללה
למינהל
המחולל וסקרין

בית הספר למשפטים ע"ש חיים שטריקס | המסלול האקדמי המכללה למינהל
Haim Striks School of Law | The College of Management Academic Studies, Israel
טלפון: 03-9634109 | שד' יצחק רבין 7, ראשל"צ | adr.tj.center@gmail.com

המרכז למשפט שיתופי וטיפולי
Non-Adversarial and Therapeutic Justice Center

נשמח לעמוד לרשותכם לכל מידע נוסף הנדרש, לרבות בכל היבט הנוגע למחקר ולגיבוש, עיצוב והעברת תכני ידע בתחומי המשפט הטיפולי והשיתופי.

יצוין כי המרכז למשפט שיתופי וטיפולי עסק בנושא בתי המשפט הקהילתיים במסגרות שונות ובכלל זה בכנסים, בהשתלמויות ובפודקאסטים.

למידע על המרכז ניתן לקרוא בהרחבה באתר המרכז <https://www.colman.ac.il/adrtj-center>

בברכה,

ד"ר קרני פרלמן, ראשת המרכז

עו"ד איתי קריידן, מנהל המרכז

עופר גזית, רוני פלדמן, דניאל וקסלר, מאור קאסוטו, סטודנטים עמיתי המרכז תשפ"א

מייל: adr.tj.center@gmail.com

המרכז למשפט שיתופי וטיפולי
Non-Adversarial and Therapeutic Justice Center

נספח א' – מקורות מידע

- ** Michael S. King, Solution-Focused Judging Bench Book:
<https://aija.org.au/wp-content/uploads/2017/07/Solution-Focused-Judging-Bench-Book.pdf>
- ** Wisconsin Treatment Court Standards: (דו"ח ויסקונסין)
<https://www.watcp.org/wp-content/uploads/2018/12/FINAL-WI-Treatment-Court-Standards-2018.pdf>
- ** Queensland Drug and Specialist Courts Review:
[Queensland Drug Court Review Final Report 2016.pdf](#)
- ** ABA Model Code of Judicial Conduct (2010)
- ** קרני פרלמן, יישוב סכסוכים: משפט שיתופי וטיפולי (בורסי, 2015)

